

REPREZENTĂRI ȘI SEMNIFICAȚII SIMBOLICE ALE MOTIVELOR VEGETALE ÎN TEXTILELE TRADIȚIONALE

REPRESENTATIONS AND SYMBOLIC MEANINGS OF PLANT MOTIFS IN TRADITIONAL TEXTILES

SVETLANA PLAȚINDA³⁴,

doctorandă, asistent universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

<https://orcid.org/0000-0002-4113-270X>

CZU 745.52.043:164.02

DOI <https://doi.org/10.55383/ca2025.13>

Motivele vegetale din țesăturile tradiționale – covoare, ștergare, fețe de masă și alte textile de uz cotidian sau ceremonial – reprezintă un element fundamental al patrimoniului cultural și studierea acestora este esențială pentru înțelegerea identității artistice și simbolice a comunităților care le-au creat și transmis de-a lungul generațiilor. În primul rând, motivele vegetale reflectă legătura profundă dintre om și natură. Ele nu sunt doar simple ornamente, ci simboluri ale fertilității, vitalității, belșugului și regenerării. Aceste reprezentări codifică mesaje culturale, fiind asociate cu ciclurile vieții, obiceiuri și credințe străvechi. Investigarea motivelor vegetale din țesăturile tradiționale din Republica Moldova nu este doar un exercițiu academic, ci o modalitate de a păstra vie memoria colectivă și de a înțelege mai profund simbolistica artei populare. Cercetările contribuie la consolidarea identității culturale și la transmiterea valorilor tradiționale către generațiile viitoare.

Cuvinte-cheie: motiv vegetal, tradiție, fitomorf, stilizare, simbol

Plant motifs in traditional textiles - rugs, towels, tablecloths and other textiles for everyday or ceremonial use - are a fundamental element of the cultural heritage and their study is essential for understanding the artistic and symbolic identity of the communities that have created and passed them down over generations. First of all, vegetal motifs reflect the deep connection between man and nature. They are not mere ornaments but symbols of fertility, vitality, abundance, and regeneration. They encode cultural messages and are associated with life cycles, ancient customs and beliefs. Investigating plant motifs in traditional fabrics from the Republic of Moldova is not just an academic exercise, but a way to keep alive the collective memory and to understand more deeply the

---

³⁴E-mail: svetlana.platinda@amtap.md

symbolism of folk art. Research contributes to strengthening the cultural identity and transmitting traditional values to future generations.

Keywords: *plant motif, tradition, phytomorph, stylization, symbol*

Introducere

Motivele vegetale au un rol esențial în decorul țesăturilor tradiționale. Fiind încărcate de semnificații simbolice profunde, ele nu doar înfrumusețau obiectele, ci transmiteau și mesaje culturale și spirituale. Din cele mai vechi timpuri, motivele populare au spus multe lucruri despre spiritualitatea oamenilor. Ele nu aveau doar un rol estetic, ci erau și un mod de exprimare pentru persoana care realiza opera. Aceste motive vegetale, prin simbolistica lor, îmbogățesc țesăturile tradiționale cu semnificații profunde, reflectând credințele și valorile culturale ale comunităților care le-au creat. Cele mai des întâlnite motive ornamentale tradiționale, reinterpretate în arta contemporană – de la prelucrarea artistică a lemnului, tapiserie și pictură, până la prelucrarea artistică a pielii și metalului – sunt profund ancorate în mituri, legende, basme, cântece și obiceiuri populare. Printre acestea, se remarcă și motivele vegetale, precum *bradul, mărul, alunul, bujorul, busuiocul, trandafirul, crinul și macul* [1 p. 68].

În decorul țesăturilor tradiționale motivele vegetale constituie un veritabil document etnografic și artistic, având o importanță comparabilă cu cea a folclorului literar, a muzicii populare, a graiului și a altor manifestări culturale și sociale specifice poporului nostru, reflectând diversitatea căilor de evoluție materială și spirituală, oferind totodată o expresie artistică autentică a identității noastre.

Modalități de reprezentare a motivelor vegetale în decorul țesăturilor tradiționale moldovenești.

Motivele vegetale sunt stilizate în funcție de contextul cultural și tehnicile de realizare, păstrând însă esența formelor naturale. Acestea pot fi redată în mod realist, abstractizat sau geometrizat, având adesea o compoziție ritmică și echilibrată. Printre cele mai frecvente elemente decorative întâlnite în textilele tradiționale se numără: *frunza*, utilizată individual sau în grupuri simetrice, *florile* (maci, trandafiri, bujori, crini), simbolizând frumusețea, fertilitatea și energia vitală; *pomi* (pomul vieții), reprezentat prin brad, măr, alun sau tei, având conotații de regenerare și continuitate; *vița-de-vie*, asociată belșugului și spiritualității. Motivele vegetale sunt adaptate diverselor tehnici de execuție (*țesut, broderie, croșetare, etc.*), fiecare metodă având un impact asupra modului în care sunt stilizate și compuse.

În decorul țesăturilor tradiționale, motivele vegetale cel mai des intră în categoria formelor liber desenate sau negeometrice. Tehnicile țesutului, broderiei impune o anumită geometrizare și desigur, întâlnim și ornamente în care modul de tratare geometric se combină cu cel liber desenat, în funcție de tehnica folosită, redarea motivelor ornamentale vegetale s-a făcut în trei modalități:

1. Prima tipologie decorativă se caracterizează printr-o stilizare accentuată, în care formele vegetale sunt redată printr-un realism esențializat, conducând la o geometrizare progresivă. Acest proces de abstractizare determină o coexistență între ornamente mai puțin frecvente și forme evolute, percepute ca expresii ale unei sinteze artistice desăvârșite. În această abordare, tendința de simplificare formală atinge un nivel în care floarea este transpusă integral în structuri geometrice, precum romburi sau pătratul. Această transformare vizuală generează o suprapunere terminologică, reflectată în utilizarea termenului „pup”, care desemnează atât figura geometrică, cât și elementul floral, subliniind astfel fuziunea dintre simbolistica florală și codificarea geometrică în ornamentica textilă.
2. Această categorie decorativă se caracterizează printr-o redare figurativă fidelă, menită să reproducă forma naturală a elementelor vegetale cu un grad ridicat de realism. Tendința predominantă este cea a desenului liber, în care liniile curbe conferă o fluiditate organică reprezentărilor, facilitând identificarea speciilor florale. Această abordare presupune o atenție deosebită la detalii, urmărind transpunerea cât mai exactă a trăsăturilor distinctive ale florilor, de la conturul petalelor până la structura fină a frunzelor și tulpinilor. Printr-o astfel de interpretare, ornamentica textilă reflectă influența directă a naturii asupra artei populare, păstrând elemente vizuale recunoscutibile și evidențiind preocuparea pentru verosimilitate în reprezentare.
3. A treia modalitate de abordare decorativă constă în îmbinarea elementelor geometrizate cu cele liber desenate, creând o armonie vizuală între stilizarea abstractă și reprezentarea figurativă. Adesea, motivele geometrice, caracterizate prin simetrie și repetiție, coexistă cu forme organice inspirate direct din natură, menținând o legătură stilistică strânsă cu modelul transpus. Această asociere reflectă atât tendința de simplificare și codificare simbolică a motivelor vegetale, cât și dorința de a păstra trăsăturile esențiale ale formei originale. Prin urmare, ornamentica tradițională reușește să îmbine abstractizarea cu fidelitatea față de natură, oferind astfel o expresie artistică echilibrată între convențional și naturalist.

Reprezentările motivelor vegetale domină toate formele naturale folosite în ornamentația textilă tradițională și contemporană. Până în prezent un număr colosal de obiecte de artizanat și țesături moderne, poartă amprenta interpretărilor artistico-plastice a motivelor naturale. După cum susține Gheorghe Mardare: „Mai mult de jumătate din covoarele vechi basarabene conțin imagini fitomorfe simbolice și puternic stilizate, care de la sfârșitul secolului XIX sunt treptat înlocuite cu imagini vegetal realist-naturaliste” [2].

În cadrul elementelor ornamentale de inspirație vegetală, *frunza* constituie unul dintre cele mai vechi și frecvent utilizate motive decorative în majoritatea obiectelor de artă textilă. Din punct de vedere morfologic, aceasta prezintă, de regulă, o formă ovală, cu limbul prelungit și vârful ascuțit. În compozițiile decorative, frunza apare dispusă predominant în configurații trigeminate sau bigeminate, iar reprezentările solitare sunt întâlnite mai rar. Organizarea sa în cadrul motivelor ornamentale poate fi simetrică sau asimetrică, fiind adesea integrată în ansambluri compoziționale alături de tulpini sinuoase, care contribuie la redarea unor structuri vegetale stilizate. În funcție de tehnica de țesere utilizată, frunza poate sugera diverse specii vegetale, precum bradul, stejarul sau vița-de-vie, etc., această tehnică (*țesutul curb*) este mai specifică țesutului oltenesc, care de cele mai multe ori urmărește liber forma frunzei sau a florii care se țese, în celelalte regiuni aceste elemente decorative sunt mult mai geometrizate. Țesutul curb Palmeta (floare sau frunză) a pătruns în repertoriul artei populare românești prin intermediul artei culte din perioada feudală. Acest motiv a fost foarte răspândit în evul mediu moldovenesc (secolele al XV-lea și al XVI-lea) și a trecut, cu timpul, în arta populară, fuzionând cu ornamente fitomorfe tradiționale [3, p. 14]. Motivele vegetale sunt, cu excepția frunzelor și florilor, motive decorative complexe care îmbracă forme deosebite în funcție de regiune și de perioadă.

În spațiul românesc, motivele vegetale au fost profund integrate în tradițiile artistice și meșteșugărești, atât în arta populară, cât și în arta decorativă religioasă și laică. În arta textilă tradițională românească, motivele vegetale, precum *vița-de-vie*, *spicul de grâu*, *floarea-soarelui*, și *frunza de stejar*, au fost adesea utilizate, având semnificații spirituale și erau asociate cu fertilitatea, rodnicia și prosperitatea. Aceste motive nu doar înfrumusețază obiectele, dar reflectă și legătura profundă a oamenilor cu natura. L. Blaga, în *Trilogia culturii* afirmă că: „Ornamentica artei populare românești alcătuită din semne, din linii îndrăznețe, din linii curbate, din motive geometrice, poate fi considerată ca o mărturisire a duhului unei generații către cealaltă” [4].

Semnificațiile simbolice ale motivelor vegetale în decorul țesăturilor tradiționale

În textilele tradiționale, motivele vegetale nu au doar un rol decorativ, ci și unul simbolic, reflectând credințele, valorile și aspirațiile comunității. Acestea sunt utilizate în decorarea covoarelor, ștergarelor, a textilelor de uz casnic, fiecare element având o semnificație precisă legată de viața omului, fertilitate, protecție și continuitate. Astfel, reprezentarea motivelor vegetale în textilele tradiționale reflectă o îmbinare armonioasă între estetică, simbolism și funcționalitate, constituind un element definitiv al identității culturale. Motivele vegetale cu funcție artistco-decorativă așa precum *busuiocul macul*, *trandafirul*, *bujorul* și altele sunt și simboluri cu profunde semnificații spirituale, atât în folclor cât și în arta ornamentală, cunoscuți ca pomi ai vieții, sunt *bradul*, *mărul*, *alunul*, *teiul* – simboluri vegetal-fertilizatoare ce se raportează la condițiile vieții și creației, motiv pentru care au căpătat conotații de pomi ai vieții. Perpetuarea și revalorificarea acestor ornamente se face din considerente artistice și arhetipale [5].

Interacțiunea profundă dintre om și vegetația înconjurătoare a condus la o diversitate bogată a reprezentărilor fitomorfe în ornamentica țesăturilor tradiționale. Pe lângă motivele florale, decorul acestora include reprezentări de *arbori*, *crengi*, *vrejuri*, *frunze*, *fructe*, *ghirlande*, *buchete sau coroane*, fiecare având o simbolică specifică. Literatura de specialitate sugerează că primele reprezentări vegetale au fost inițial semne codificate ale unor mituri arhaice, transmise și reinterpretate de-a lungul timpului. Procesul continuu de adaptare și stilizare a acestor simboluri a condus la transformarea lor, astfel încât formele și semnificațiile originale sunt dificil de reconstruit în mod clar. Dintre toate motivele fitomorfe, reprezentarea pomilor ocupă un loc central în ornamentica textilă tradițională. Aceștia apar pe diverse categorii de textile, fiind redați în multiple forme și tehnici, cu o dezvoltare deosebit de amplă în compozițiile lăicerelor și, mai ales, ale scoarțelor. În cele mai multe cazuri, speciile arborilor nu sunt clar identificate, deoarece printr-o combinație de linii drepte și frânțe este exprimată doar ideea generală de pom. Totuși, bradul se distinge cel mai clar, având o prezență semnificativă în ciclurile esențiale ale vieții – naștere, nuntă, moarte – ceea ce i-a conferit statutul de „Pom al Vieții”, cu diverse funcții etno-culturale. Etnologul Romulus Vulcănescu subliniază această semnificație afirmând că „... creația Cosmosului a fost concomitentă cu cea a Arborelui Cosmic, care la români a fost și a rămas întruchipat prin brad, prin semnificațiile lui arboricole de arbore al vieții, de arbore ceresc, de arbore cosmic” [2]. Răspândirea motivului bradului în ornamentica textilelor de casă se explică prin adaptabilitatea sa la stilizare, ceea ce a facilitat reproducerea sa în tehnicile de țesut și broderie. De-a lungul timpului, prin adăugarea unor elemente complementare la forma sa inițială, a luat naștere o gamă variată de motive fitomorfe, cunoscute sub denumiri

precum „copăcei”, „pomîşori” sau „pere”. Aceste ornamente, realizate cu migală fie prin țesere, fie prin cusături minuțioase, constituie reinterpretări simbolice ale aceluiași arhetip ancestral—cultul Pomului Vieții – motiv simbolic răspândit la toate popoarele, are diferite configurații și există multe mituri legate de el- *arborele neamului*, *arborele genealogic* – întâlnit în ultimul timp în descifrările unor cercetători de arhive ale familiei ori *arborele înțelepciunii*, *arborele binelui și răului*, al visului irealizabil (**Figura 1**).

Figura 1. Reprezentări ale pomilor în decorul covoarelor basarabene.

1.Motivul Pomului brăduț cu flori de busuioc. Păretar sf. sec. XIX

2.Motivul Pomului vieții. Scoarță sec. XIX. Muzeul Ținutului Cahul.

3.Motivul Pomului vieții. Păretar sec. XIX. Colecția MNEIM

4.Motivul pomului. Păretar sf. sec. XVIII. Colecția MNEIM

5. 4.Motivul pomul vieții in vas. Covor înc. sec. XIX. Colecția MNEIM

În ornamentica ștergarelor tradiționale, motivele vegetale ocupă un loc central, reflectând o profundă legătură cu natura. Copacul și ramurile sale stilizate sunt simboluri ale trăinicieii, înțelepciunii, regenerării și continuității vieții (**Figura 2**).

Alt element întâlnit frecvent este *frunza de viță de vie*, însoțită de ciorchini de struguri, brodați în nuanțe de verde, mov sau albastru. Aceste reprezentări sugerează nu doar specificul ocupațional al comunităților situate în apropierea podgoriilor, unde viticultura și comerțul cu vin erau activități esențiale, ci și ideea de belșug și prosperitate. De asemenea, frunzele verzi și florile viu colorate, frecvent utilizate în decorul textilelor tradiționale – ștergare, fețe de masă, piese vestimentare – sunt expresii ale prosperității și abundenței [6].

Figura 2. Reprezentări ale pomilor în țesături tradiționale brodate și croșetate.

1. Motivul Pomul vieții. Prosop de nuntă Comuna Țibuleuca, Dubăsari. 1886	2. Pomul vieții cu păsări și ruje. Prosop de ritual, restaurat de Parascovia Secieru-Harburaru.	3. Motivul Pomului vieții cu păsări. Prosop la oglinda de perete. 1938 [9, p. 8]	4. Motivul Pomului vieții. Prosop s. Selemet, raionul Cimișlia.

Pomul vieții, în compoziția fitomorfă semnificativă pentru tematica ornamentală moldovenească este prezent atât sub forma tiparului elenistic *kantaros-ul cu flori și păsări* —cât și sub aceea a tipului *iranian* (integral sau parțial). *Vasul cu flori* apare mai ales pe cusături, în timp ce *arborele vieții* ca transpunere locală a tiparului plastic iranian —îl întâlnim în special pe scoarțe. Variantele acestui simbol dendrolatric al fertilității terestre merg de la forme puternic stilizate, schițate doar prin câteva elemente esențiale, până la reprezentări baroce, cu florescența plantei mult amplificată. Pe ștergare, fețe de masă și prostiri de pat, *pomișorii* sunt încadrați adesea de păsări afrontate sau alternează cu ornamente antropomorfe (**Figurile 2, 3**). O variantă a arborelui mirific autohtonizat (știm că la dacoromâni *pomul vieții* era închipuit ca un „măr de mărgărit cu mere de aur”, imagine ce a lăsat ecouri în basmul fantastic și în colinde) apare sub înfățișarea realistă a unui măr. Străjuind de obicei locul de întâlnire al îndrăgostiților, tulpina acestui măr se identifică adesea cu stâlpul de la cumpăna fântâniei. Vechiului simbol i s-a dat astfel o nouă funcționalitate, legată de viața de toate zilele.

Semnificații simbolice ale florilor în țesăturile tradiționale

Florile ocupă un loc central în repertoriul simbolurilor vegetale, fiind prezente atât în credințele și obiceiurile tradiționale, cât și în manifestările artistice. Acestea sunt asociate în mod deosebit cu cele două mari cicluri esențiale ale existenței umane: ciclul calendaristic și ciclul vieții. În cultura tradițională, majoritatea credințelor și practicilor legate de flori derivă din cultul ancestral al fertilității și fecundității, atestat în spațiul carpato-danubian și strâns corelat cu practicile agricole.

În ceea ce privește reprezentările decorative, florile se regăsesc într-o diversitate de forme și stilizări, predominante fiind cele inspirate din flora spontană și apar frecvent în arta populară, dar și în practicile magico-rituale. Cercetând diverse textile tradiționale și reprezentări ale motivelor vegetale, am încercat să evidențiem valorile celui mai frecvent motiv vegetal întâlnit în arta și credința populară autohtonă – busuiocul. Floare a dragostei, el readuce, în plan simbolic, bogăția verii, care, împreună cu focul din vatră și culorile expresive ale covoarelor, lungește frumusețea și intensitatea solară a verii. În cadrul decorului covoarelor basarabene, motivul *busuiocului* se regăsește sub trei variante distincte de reprezentare, conform cercetărilor realizate de Gheorghe Mardare, aceste variante reflectă diversitatea stilistică și semnificațiile simbolice asociate acestui element vegetal, evidențind atât influențele tradiționale, cât și adaptările estetice specifice diferitelor regiuni și perioade de execuție a țesăturilor. Motivul florii de busuioc cu patru petale este cea mai veche și mai

des întâlnită, foarte stilizată și văzută de deasupra, în proiecție frontală, fiind aranjată pe vârstele din curmezișul covorului poate alcătui motivul principal al decorului (**Figurile 3, 4**).

Figura 3. Motivul busuiocului cu patru petale. Fragment din lăicer, mijlocul sec. XIX. Regiunea Cernăuți, S. Mămăliga

Figura 4. Motivul busuiocului cu patru petale. Fragment din păretar lat cu motivele stelelor și florilor de busuioc. Anii 60-70 ai sec. XIX, reg. Cernăuți.

Figura 5. Floare de busuioc redată în proiecție de profil. Fragment din păretar. Înc. sec. XIX. Colecție MNEM din Chișinău.

Figura 6. Motivul florii de busuioc. Fragment din păretar îngust, mijlocul sec. XIX. Satul Slobozia. Privat.

Această variantă de floare de busuioc aplicată în decorul covoarelor basarabene este cea mai frecvent întâlnită, fiind observată deja în unele mostre de țesături la hotarul dintre secolele XVIII și XIX. Cel mai des, însă, motivul busuiocului se combină cu motivele stelei, roților focului și norului, ca expresie a dorinței de a avea roade îmbelșugate. Floare de busuioc redată în proiecție de profil – o altă metoda de reprezentare a busuiocului și este cea în forma unei steble mari sau foarte mici redată în proiecție de profil. În această variantă imaginea busuiocului seamănă cu cea a garoafei sălbatice de câmp (**Figurile 5, 6**). Floare de busuioc în forma bobocului de floare - ilustrează modelul „comprimat” ori redus la maximum al florii de busuioc, căpătând astfel forma unui boboc de floare. Această variantă o întâlnim cel mai des aranjată pe bordurile mai multor covoare, uneori pe fundalul unor fâșii policrome iar alteori, constituind chiar decorul întregului câmp al covorului. Fiind alăturat altor motive, busuiocul capătă nuanța unei expresivități metaforice în contextul unor urări de bunăstare, noroc, bucurie și belșug [2].

În repertoriul motivelor vegetale utilizate în țesăturile tradiționale din lână sau fibre vegetale, întâlnim frecvent *trandafirul*, fiind asociat în simbolistica populară cu dragostea, demnitatea și frumusețea. Cu toate acestea, prezența sa în ornamentica tradițională basarabeană este o inovație relativ recentă, câștigând popularitate abia începând cu mijlocul și a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Răspândirea motivului trandafirului în arta decorativă a fost influențată semnificativ de contactele comerciale și culturale cu mediul

urban și cu alte spații geografice, precum Polonia, Rusia și Ucraina. Această influență s-a manifestat în special prin intermediul mărfurilor industriale – șaluri și batiste decorate cu trandafiri viu colorați – care au stimulat integrarea acestui simbol floral în țesăturile basarabene. În consecință, trandafirul poate fi considerat prima floare „migratoare” adoptată în ornamentica textilă tradițională. O particularitate a reprezentării trandafirului în țesăturile basarabene constă în contrastul dintre variantele sale stilistice. Se întâlnesc atât interpretări naturaliste, elaborate cu precizie și rafinement, cât și versiuni geometrizate, schematică sau chiar hipertrofiate. Această diversitate stilistică reflectă atât procesul de adaptare a motivului floral la specificul estetic al artei populare, cât și influențele urbane asupra meșteșugului tradițional. În acest context, începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, realizarea unor modele ornamentale complexe cu trandafiri a implicat contribuția decoratorilor profesioniști, ceea ce a condus la o diversificare și rafinare a compozițiilor textile (*Figurile 7, 8*). Evoluția motivului trandafirului în ornamentica textilă basarabească între tradiție și transformare ideologică capătă o vizibilitate deosebită în decorul țesăturilor tradiționale în perioadele mai recente, devenind un element decorativ frecvent întâlnit pe diverse suporturi textile. În special, acesta apare dispus pe fundalul pătrățelelor cunoscute sub denumirea de „dame”, fiind utilizat în ornamentica cioltarelor destinate mirilor și vorniceilor, pe lădare și războaie, fenomen care persistă până la mijlocul secolului al XX-lea (*Figurile 9, 10*).

O analiză mai aprofundată a acestui proces relevă că popularitatea trandafirului ca motiv central în covoarele de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX nu este doar rezultatul unei evoluții stilistice, ci și o consecință a unor transformări socioculturale și ideologice. Un factor determinant în această schimbare a fost criza iconografiei tradiționale, determinată de erodarea fundalului său ideologic ca urmare a procesului de „ateizare” a comunităților rurale. Pe măsură ce simbolurile religioase tradiționale au fost marginalizate, motivele decorative florale, precum trandafirul, au câștigat tot mai mult teren, devenind un substitut vizual în decorul țesăturilor. Această tranziție subliniază modul în care arta populară s-a adaptat la noile realități sociale și culturale, transformându-se într-un spațiu de sinteză între vechi și nou, între sacru și laic. Astfel, trandafirul nu doar că s-a impus ca element decorativ major în ornamentica textilă, dar a devenit și un simbol al schimbărilor de paradigmă în cultura vizuală tradițională basarabească.

<p>Figura 7. Fragment de păretar, sec. XIX, cu motivul florii de <i>trandafir</i>. Colecția MNAP. Chișinău.</p>	<p>Figura 8. Fragment de păretar sec. XIX, anii 50, cu motivul florii de <i>trandafir</i>. Colecția MNEIN. Chișinău</p>	<p>Figura 9. Flori de <i>trandafir</i>. Păretar în "dame". Anii 50 ai se. XX. Ștefan Vodă.</p>	<p>Figura 10. Motivul florii de <i>trandafir</i>. Fragment din lădar. Începutul sec. XX. Ștefan Vodă.</p>
			

Afinități evidente cu trandafirul, prin valențele sale simbolice îl prezintă și *bujorul* care, fiind asociat în tradiția liricii populare, în special în cântece și balade, cu frumusețea, vitejia și demnitatea masculină. În ceea ce privește ornamentica textilă, imaginea bujorului pătrunde în iconografia textilelor tradiționale la începutul secolului al XX-lea, manifestându-se predominant în reprezentări aproape naturaliste. Trecând prin filtrul tendințelor artistice moderne, bujorul dobândește expresii stilistice influențate de curente neobaroce, neoclasice și chiar neo-rococo, ceea ce a condus la apariția unor denumiri sugestive precum „Colacul mirelui”, „Coronița miresei” sau „Junii”.

Pe lângă aceste reprezentări florale, în covoarele basarabene sunt integrate și imagini stilizate ale unor ramuri de stejar, nuc sau viță-de-vie, alături de flori precum lăcrămioara și stânjenelul. Analiza acestor evoluții iconografice subliniază caracterul târziu și interpretarea aproape naturalistă a noilor motive decorative din covoarele basarabene.

Indiferent de încărcătura lor semantică, ornamentele vegetale pot fi redată sub formă geometrizată sau realistă. În prima categorie sânt incluse numeroase motive ornamentale străvechi. Multe dintre acestea, pornite de la o motivare realistă, supuse în decursul vremii unor repetate observații de prelucrare și abstractizare, au ajuns să-și piardă sensul inițial. Grupuri de semne astrale, motive cosmogonice străvechi, nu-și mai păstrează implicațiile magice în conștiința creatoarelor de frumos, fiind preluate în virtutea tradiției și, mai ales, datorită expresivității lor plastice. Geometrismul, cunoscut și sub denumirile de „mod elementarizant” sau „stihial”, este un atribut al tuturor categoriilor de ornamente. Diversitatea sensurilor pe care le-a avut inițial semnul ornamental stilizat face uneori imposibilă intuirea justă a originii sale reale [7 p. 64].

Concluzii

Motivele vegetale din țesăturile tradiționale nu au doar un rol estetic, ci constituie și un mijloc de exprimare a identității culturale și spirituale. Încărcate de simbolism, aceste ornamente reflectă credințele, valorile și viziunea asupra lumii a comunităților care le-au creat. Transmise din generație în generație, ele continuă să îmbogățească obiectele decorative, fiind reinterpretate și adaptate în arta contemporană, păstrând astfel vie legătura cu tradiția.

Acest studiu subliniază faptul că motivele vegetale din țesăturile tradiționale moldovenești nu sunt doar elemente decorative, ci și purtătoare de simboluri, identități culturale și narrative specifice. Prin reconstituirea repertoriului ornamental fitomorf, cercetarea contribuie la o mai bună înțelegere și valorizare a patrimoniului cultural. Analiza materialelor textile tradiționale relevă atât diversitatea stilistică și cromatică, cât și o remarcabilă continuitate a motivelor în creațiile contemporane, demonstrând astfel persistența și relevanța acestor forme artistice în expresia identității locale.

Referințe bibliografice

1. COMAN, M. *Mitologie populară românească*. Vol. I. București: Minerva, 1986.
2. MARDARE, Gh. *Arta covoarelor vechi românești basarabene: magia mesajului simbolic*. Chișinău: Bons Offices, 2016.
3. MOISEI, L. Valorificarea motivelor ornamentale tradiționale în arta contemporană. In: *Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului: materialele conf. intern. "80 de ani ai Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău”*, 8–9 oct. 2020. Chișinău: CEP UPS „I.Creangă”, 2020.
4. BLAGA, L. *Trilogia culturii*. București: Humanitas, 2011.
5. CIUBOTARU, I. *Ornamente populare tradiționale în zona Botoșanilor: cusături, țesături*. Botoșani, 1982.
6. SECRIERU-HARBUZARU, P. *Mit, ritual, tradiție în arta croșetării și broderiei din Basarabia*. Chișinău: Gardian, 2009.
7. VULCĂNESCU, R. *Coloana cerului*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România 1972.